

**Χαιρετισμός- Εισήγηση Προέδρου ΣΑΝΚ Φωφώ Γουναροπούλου
με θέμα: «Ο Δημόσιος Χώρος»**

Σας καλωσορίζω στη πρώτη εκδήλωση της εβδομάδας που για πρώτη φορά οργανώνει ο Σύλλογός μας, με θέμα τη «Αρχιτεκτονική και τον δημόσιο Χώρο».

Σκοπός της εβδομάδας , η οποία πρόκειται να καθιερωθεί κάθε χρόνο με διαφορετικό θέμα, είναι ένα άνοιγμα προς όλους, ώστε όλοι μαζί να αρχίσουμε να προβληματιζόμαστε για τα ζητήματα της πόλης μας, να αναθεωρηθούν κάποια πράγματα, να γίνει ενημέρωση για πιθανές λύσεις και για τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο αρχιτέκτονας.

Θέλουμε να φέρουμε στο προσκήνιο και να αναζητήσουμε τις πλευρές των νέων δεδομένων γύρω από το δημόσιο αστικό χώρο, πώς αυτός μετασχηματίζεται μέσα στο χρόνο, τα ρευστά του όρια, την πολυπλοκότητά της έννοιάς του.

Προσπαθώντας θεωρητικά να ορίσουμε τον δημόσιο χώρο ως έννοια γίνεται αντιληπτό πως είναι πολύπλευρη και πολυσήμαντη. Αποκτά διαφορετικούς προσδιορισμούς, ανάλογα με την προσέγγιση, νομική, οικονομική, πολιτική, κοινωνική και επίσης και ανάλογα με τον τόπο και τον χρόνο της προσέγγισης αυτής.

Από νομική πλευρά η σημασία του όρου «δημόσιος χώρος» συνδέεται με την ιδιοκτησία. Αποτελεί ένα κοινό κτήμα του κοινωνικού συνόλου.

Ο Αστικός Κώδικας αναφέρεται στα «δημόσια πράγματα» με την έννοια της δημόσιας κτήσης.

Από οικονομικής πλευράς μπορεί να θεωρηθεί «δημόσιο αγαθό» το δημόσιο αγαθό έχει δυο βασικά γνωρίσματα. Πρώτον είναι αδύνατο

να εφαρμοστεί σε αυτό η αρχή του αποκλεισμού και δεύτερο η κατανάλωση του είναι αδιαίρετη.

Με την πολιτική έννοια το «δημόσιο» ταυτίζεται συχνά με τον κρατικό μηχανισμό.

Ο δημόσιος χώρος παράγεται και μετασχηματίζεται μέσα από τις αποφάσεις της πολιτείας και τις πρωτοβουλίες των χρηστών.

Με την κοινωνική έννοια ο δημόσιος χώρος είναι κυρίως ένας χώρος κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Ο πολίτης έχει δικαίωμα να απολαμβάνει τα αγαθά του δημόσιου χώρου με την κοινωνική επαφή. Το δημόσιο αφορά όλους τους ανθρώπους σαν ολότητα, ανήκει στην κοινωνική συλλογικότητα.

Το κοινωνικό κριτήριο έχει επίδραση στο σχεδιασμό και στην εξέλιξη ενός τέτοιου χώρου. Πολλοί δημόσιοι χώροι αποκτούν εντελώς διαφορετική λειτουργία από εκείνη για την οποία κατασκευάστηκαν.

Ο πολίτης πρέπει να αισθάνεται τον δημόσιο χώρο δικό του γι' αυτό πρέπει αυτός να είναι φιλικός ώστε να επιτρέπει μέσα του την ελεύθερη συμμετοχή και την αυθόρμητη επικοινωνία. Πρέπει να δημιουργεί συνθήκες που να μπορούν να φιλοξενούν κοινές δράσεις ώστε ο πολίτης να ζει τον χώρο συμμετέχοντας σ' αυτόν και να μην μένει μόνο παρατηρητής.

Αρχέτυπο του δημοσίου χώρου από πολλούς θεωρητικούς χαρακτηρίζεται η Αρχαία Αγορά, εκεί όπου ο πολίτης συμμετείχε στο δημόσιο βίο, την δημόσια σφαίρα, μέσα από την ομιλία και την πράξη του.

Στις έννοιες δημόσιος χώρος και δημόσια κτίρια συμπεριλαμβάνονται τόσο τα κρατικά κτίρια της πόλης όσο και

οποιοσδήποτε άλλος χώρος κλειστός ή υπαίθριος, δημόσιας πρόσβασης, ανοικτός στο ευρύ κοινό.

Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός – σημεία θέας, άξονας, μνήμες – η οργάνωση και ο τρόπος λειτουργίας του είναι το τρίπτυχο που βοηθά ώστε να επιβληθεί σε αυτό η αίσθηση της δημοσιότητας και της ανοικτότητάς του και να αποκτήσει ο χώρος την ταυτότητά του.

Οι δημόσιοι χώροι συχνά αγνοούνται ή κακοποιούνται αλλά δεν παύουν να υπάρχουν. Η Αρχιτεκτονική καλείται να προτείνει χώρους όπου μπορεί να σχηματίζεται ή να υφίσταται η συλλογική μνήμη, η συλλογική συνείδηση. Οι σχεδιασμένοι ελεύθεροι χώροι παίζουν σημαντικό ρόλο. Οι σωστές αναπλάσεις και εικαστικές παρεμβάσεις έχουν την δύναμη να μεταμορφώνουν αδιάφορα τοπία σε κοινωνικά.

Αλλά από ποιους γίνονται πράγματι οι επεμβάσεις στο δημόσιο χώρο; Για ποιους γίνονται; Πώς γίνονται; Γιατί ελάχιστοι αρχιτέκτονες έχουν την ευκαιρία χωρίς παρεμβάσεις, να σχεδιάσουν τον δημόσιο χώρο; Γιατί τόσοι λίγοι Αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί; Πώς θα υπεισέρχεται η ιδιωτική σφαίρα στη δημόσια και το αντίστροφο χωρίς προβλήματα; Με μέτρο και συνειδητή συμπεριφορά;

Εντοπίζοντας τις αιτίες που οδήγησαν το δημόσιο χώρο στη σημερινή του μορφή, αλλά και τα υπαρκτά και δεδομένα προβλήματα της διαχείρισης του και της λειτουργίας του στις ελληνικές πόλεις, ίσως μπορέσουμε να προσδιορίσουμε τι πρέπει να κάνουμε για να ανατρέψουμε ένα μέρος της παθογένειάς του.